

การแพร่กระจายและประชากรของนกนางแอ่นบ้านในประเทศไทย

Distribution and Population of Barn Swallow *Hirundo rustica* Linnaeus in Thailand

นางดวงรัตน์ โพธิ์เที่ยง¹

นักวิทยาศาสตร์ 7ว

บทคัดย่อ

การศึกษาการแพร่กระจายและประชากรของนกนางแอ่นบ้าน (*Hirundo rustica*) ในประเทศไทย ครอบคลุมพื้นที่ทั่วประเทศ ดำเนินการศึกษาระหว่างปี พ.ศ. 2534-2541 โดยศึกษาสภาพพื้นที่ซึ่งนกนางแอ่นบ้านอาศัยหากินและพักนอน (Roosting site) ตลอดจนทำการจับและใส่ห่วงขานก (Bird Banding) เพื่อศึกษาประชากรของนกนางแอ่นบ้าน และปัจจัยที่มีผลต่อจำนวนประชากร รวมถึงการอพยพเคลื่อนย้ายและวงจรชีวิตของนกนางแอ่นบ้านในประเทศไทย ผลการศึกษาพบนกนางแอ่นบ้านหากินตามพื้นที่โล่ง แหล่งชุมชนและพื้นที่ชุ่มน้ำที่เป็นแหล่งน้ำจืดทั่วประเทศ โฉบกินแมลงในอากาศและแมลงในน้ำเป็นอาหาร จะรวมกลุ่มพักนอนในบริเวณเดียวกันตามพุ่มไม้ กอกก กอหญ้า ไร่อ้อย สายไฟฟ้า อาคารบ้านเรือนและสิ่งก่อสร้าง ในบริเวณถนนสีลม กรุงเทพมหานคร อำเภอเมือง จังหวัดน่าน อำเภอเบตง จังหวัดยะลา อำเภอเมือง จังหวัดสตูล และอำเภอเมือง จังหวัดระยอง มีจำนวนหลายหมื่นตัวในแต่ละพื้นที่ จากการจับนกและใส่ห่วงขานกนางแอ่นบ้าน 15,640 ตัว คิดตามได้ 81 ตัว คิดเป็นร้อยละ 0.52 พบว่านกที่ถนนสีลม และที่จังหวัดน่าน มีนกที่โตเต็มวัยมากกว่านกวัยอ่อน สำหรับที่จังหวัดยะลา จังหวัดสตูล และจังหวัดระยอง จะมีนกวัยอ่อนมากกว่านกที่โตเต็มวัยและพบนกทำเครื่องหมายไว้เมื่อ 1,2,3 และ 4 ปี ที่แล้วยังคงบินกลับมาที่เดิมอีก ทำให้ทราบว่านกมีอายุยืนยาวมากกว่า 4 ปี และสำหรับนกที่ถนนสีลมพบว่าส่วนหนึ่งเป็นนกที่อพยพมาจากทะเลสาบ TOREYSKIE ประเทศรัสเซีย ส่วนปัจจัยที่มีผลต่อจำนวนประชากรของนกนางแอ่นบ้าน ได้แก่ ปัจจัยด้านอาหาร โดยแมลงซึ่งเป็นอาหารของนกนางแอ่นบ้านลดลงด้วยสาเหตุทางตรงและทางอ้อม และปัจจัยที่อยู่อาศัย พักนอน ถูกทำลาย และเปลี่ยนแปลงไปอย่างสิ้นเชิง